

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

ЄРКО АНДРІЙ ВІТАЛІЙОВИЧ

УДК 502.5::911]:796.5(477.82)(043.3)

**КОНСТРУКТИВНО-ГЕОГРАФІЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ
СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

11.00.11 – конструктивна географія і раціональне використання
природних ресурсів

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата географічних наук

ЛУЦЬК – 2021

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі фізичної географії Волинського національного університету імені Лесі Українки Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат географічних наук, доцент
Мельнійчук Михайло Михайлович,
Волинський національний університет
імені Лесі Українки,
доцент кафедри фізичної географії.

Офіційні опоненти: доктор географічних наук, доцент,
Бучко Жанна Іванівна,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича,
завідувач кафедри соціальної географії
та рекреаційного природокористування;

кандидат географічних наук, доцент,
Коротун Сергій Ігорович,
Національний університет водного господарства
та природокористування, доцент кафедри туризму
та готельно-ресторанної справи.

Захист відбудеться «23» квітня 2021 р. о 09:00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 32.051.08 у Волинському національному університеті імені Лесі Українки за адресою: м. Луцьк, вул. Потапова, 9, ауд. 603.

Відгуки на автореферат надсилати на адресу: 43025, м. Луцьк, просп. Волі, 13, Волинський національний університет імені Лесі Українки, географічний факультет, Потаповій А. Г.

Із дисертацією можна ознайомитись на сайті <https://ra.vnu.edu.ua> та в бібліотеці Волинського національного університету імені Лесі Українки за адресою: 43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 30 а.

Автореферат розіслано «23» березня 2021 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
кандидат географічних наук, доцент

А. Г. Потапова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Туристична галузь була й залишається, незважаючи на пандемічну кризу глобального масштабу, важливою, актуальною та прибутковою сферою людської діяльності. Не відстає у світовому перерозподілі туристичного продукту й Україна, вчасно переорієнтувавшись на обслуговування внутрішнього ринку. Це дало змогу по-новому вплинути на розвиток найбільш динамічного напрямку світового туризму, що набуває все більше послідовників, – спортивно-оздоровчого чи, як ще його називають, – активного.

Системність організації спортивно-оздоровчого туризму (СОТ), її тісний зв'язок з умовами навколишнього середовища й специфікою населення відносить вирішення наявних проблемних питань до прерогативи саме конструктивної географії. Застосування її теоретичного та практичного апарату спроможне забезпечити розроблення системно обґрунтованих оптимізацій організованості спортивно-оздоровчого туризму на будь-яких територіях. Водночас прикладний характер конструктивних засад організованості туристичної діяльності дає можливість усебічно розглядати екологічно орієнтовані наслідки її впливу на довкілля.

Нове переосмислення й роль спортивно-оздоровчого туризму на сучасному етапі, пов'язане зі збільшенням трудового та психічного навантаження на людину в умовах глобальної кризи, погіршенням стану загального здоров'я населення, посиленням заходів із раціонального використання довкілля й, отже, туристсько-рекреаційних ресурсів. Пропагування здорового способу життя та активних форм відпочинку сприяє зростаючій популяризації СОТ, що передбачає, передусім, відпочинок у природному середовищі, вихід за межі повсякденної зони комфорту. Завдяки проходженню маршрутів з активним способом пересування людина отримує позитивні емоції, покращує свою фізичну форму й загальне самопочуття, психологічно розвантажується, що особливо актуально в епоху зростання питомої ваги міського населення та пришвидшення процесів урбанізації.

Крім того, не варто забувати, що саме нині активний туризм залишається одним із найдешевших видів туристської діяльності, що сприяє залученню широких верств населення, зокрема дітей і юнацтва, та дає змогу розвивати внутрішній туризм.

Волинська область завдяки своєму географічному положенню, рельєфу, природним та історико-культурним ресурсам отримала виняткову можливість для розвитку спортивно-оздоровчого туризму. Мережа активних туристичних маршрутів дасть змогу підсилити екологічну складову частину поведінки з природними ресурсами, підвищити туристсько-рекреаційний потенціал регіону та популяризувати Волинь як дестинацію спортивно-оздоровчого туризму.

Однак особливості функціонування спортивно-оздоровчого туризму на мезорівні в умовах окремої адміністративно-територіальної одиниці, зокрема на теренах Волинської області, ще недостатньо досліджені, що й визначило актуальність та необхідність детального вивчення проблеми, особливо в межах створення нових об'єднаних територіальних громад.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано у рамках науково-дослідницької теми кафедри фізичної географії Волинського національного університету імені Лесі Українки: «Екологічний та сільський туризм, туристичне краєзнавство».

Мета й завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розроблення конструктивно-географічних засад організаційно-діяльнісної структури спортивно-оздоровчого туризму та обґрунтування напрямів удосконалення його територіальної організації в умовах переформатування туристичної галузі Волинської області.

Для досягнення поставленої мети поставлено такі **завдання**:

- розкрити сутність спортивно-оздоровчого туризму і його зв'язків із природними й суспільними особливостями регіону;
- поглибити підходи до класифікації та типології СОР;
- обґрунтувати методичні аспекти дослідження СОР регіону;
- виявити передумови розвитку спортивно-оздоровчого туризму регіону й дати їм комплексну конструктивно-географічну оцінку;
- визначити основні проблеми та запропонувати перспективи динамічного розвитку спортивно-оздоровчого туризму Волинської області;
- на основі статистичних, конструктивно-екологічних і сукупності розрахункових показників стану туристичної спортивно-оздоровчої діяльності в межах Волинської області розробити сукупність заходів із їх конструктивно-географічної оптимізації.

Об'єкт дослідження – конструктивно-географічні засади організації спортивно-оздоровчого туризму Волинської області як найбільш швидко прогресуючого виду туризму в умовах пандемії.

Предмет дослідження – територіальна конструктивно-географічна організація, особливості функціонування, проблеми та перспективи спортивно-оздоровчого туризму Волинської області.

Методика та методи дослідження. Методичною основою дослідження є системний конструктивно-географічний підхід, положення рекреаційної географії про туристично-рекреаційні ресурси та їх оцінку, чинники й передумови розвитку туризму, рекреаційно-туристичне районування. Під час підготовки дисертаційної роботи використано історичний, структурний, статистичний аналіз, потенціал поля, описовий, порівняльно-географічний, SWOT-аналіз, картографічне, рекреаційно-туристичне районування території та експедиційний методи наукового дослідження. При написанні дисертації були проаналізовані теоретико-методичні пізнання із питань конструктивно-географічного дослідження функціонування спортивно-оздоровчого туризму, основи яких закладено у працях вітчизняних та зарубіжних вчених О. В. Колотухи, Ю. А. Грабовського, В. Д. Дехтяра, О. Ю. Дмитрука, О. В. Інкіна, А. П. Коноха, А. Д. Калька, П. О. Масляка, О. В. Скалія, Т. В. Скалій, С. П. Фокіна, Ю. В. Щура, Л. О. Тимошенко, В. О. Шпильової, Ю. Н. Федотова, І. Е. Востокова, Т. А. Кравчук, Н. В. Іванової, С. В. Соболева.

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає в конструктивно-географічному обґрунтуванні умов функціонування та розробці заходів з оптимізації діяльності спортивно-оздоровчого туризму у Волинській області:

уперше:

- комплексно досліджено закономірності розвитку СОТ Волинської області;
- визначено туристсько-рекреаційну ємність територіальних систем у межах Волинської області й здійснено відповідне оцінювання ландшафтів;
- виконано рекреаційно-туристичне районування спортивно-оздоровчого туризму території Волинської області;
- здійснено SWOT-аналіз спортивно-оздоровчого туризму в умовах переформатування туристичної галузі;
- розроблено Стратегію розвитку спортивно-оздоровчого туризму області;

удосконалено:

- наукові підходи до класифікації спортивно-оздоровчого туризму;
- методичні основи конструктивно-географічного дослідження спортивно-оздоровчого туризму;

набули подальшого розвитку:

- конструктивно-географічна оцінка природно-ресурсних передумов розвитку спортивно-оздоровчого туризму;
- підходи до спортивно-оздоровчого групування адміністративних районів Волинської області в умовах територіальної реформи.

Практичне значення одержаних результатів. Основні теоретичні положення та практичні висновки збагачують конструктивно-географічні розділи теорії географії туризму й спрямовані на вдосконалення розвитку та розміщення об'єктів спортивно-оздоровчого туризму регіону. Дисертаційне дослідження пов'язане з навчальним процесом географічного факультету Волинського національного університету імені Лесі Українки під час викладання навчальних дисциплін «Самодіяльний туризм», «Екологічний туризм» й «Інклюзивний туризм» (довідка про впровадження результатів дисертаційної роботи № 03-28/01/3436 від 31 грудня 2020 р.) й Програмою розвитку туризму та рекреації у Волинській області на 2016–2021 рр. у рамках Стратегії розвитку Волинської області до 2027 р. і Стратегії розвитку туризму та курортів України на період до 2026 р. Теоретичні узагальнення та методичні прийоми, викладені в дисертації, можуть бути використані для конструктивно-географічних досліджень спортивно-оздоровчого туризму адміністративних областей України. Розроблені туристичні маршрути застосовують представники місцевого туристичного бізнесу, зокрема спортивно-туристичний клуб «Antar» (довідка про впровадження результатів дисертаційної роботи № 03-д від 28 вересня 2020 р.). Результати дослідження використовуються в навчальному процесі Волинського обласного центру національно-патріотичного виховання, туризму і краєзнавства учнівської молоді Волинської обласної ради під час проведення гуртків туристсько-краєзнавчого напрямку (довідка про впровадження результатів дисертаційної роботи № 221/01-23 від 31 грудня 2020 р.). Центр туристичної інформації м. Луцька застосовує матеріали дисертаційного дослідження в процесі створення умов і планування туристичних маршрутів організованого спортивно-оздоровчого

туризму (довідка про впровадження результатів дисертаційної роботи № 1-37/1 від 27 січня 2021 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною науковою працею, де на основі низки показників впливу розкрито конструктивно-географічний механізм формування спортивно-оздоровчого туризму регіону. Отримані результати є особистим доробком здобувача, поглиблюють теоретико-методичні основи територіальної організації спортивно-оздоровчого туризму. У дисертаційній роботі виявлено передумови розвитку, здійснено конструктивно-географічну оцінку територіальної організації, обґрунтовано основні напрями подальшого розвитку спортивно-оздоровчого туризму Волинської області. Із наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише ідеї та положення, отримані здобувачем особисто.

Апробація результатів дослідження. Основні результати досліджень обговорювалися на низці міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій, зокрема на IV Міжнародній науково-практичній конференції студентів, аспірантів і молодих науковців (Луцьк, 17–18 травня 2007 р.), II Міжнародній науково-практичній конференції аспірантів і студентів «Волинь очима молодих науковців: минуле, сучасне, майбутнє» (16–17 квітня 2008 р.), V науково-практичній конференції «Проблеми розвитку прикордонних територій та їх участі в інтеграційних процесах» (Луцьк, 16–17 жовтня 2008 р.), III Міжнародній науково-практичній конференції аспірантів і студентів «Волинь очима молодих науковців: минуле, сучасне, майбутнє» (13–14 травня 2009 р.), I Міжнародній науково-практичній конференції «Перспективи розвитку туризму в Україні та світі» (Луцьк–Світязь, 21–23 травня 2015 р.), II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку туризму в регіонах України» (Львів, 18–19 травня 2017 р.), IV Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Фізична активність і якість життя людини» (Луцьк, 10 червня 2020 р.), Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації» (Переяслав, 2020 р.).

Публікації. Основні положення та результати дослідження викладено у 25 наукових працях, серед яких: 9 у фахових і 2 – в міжнародних наукових періодичних виданнях, 1 – у колективній монографії, 13 – у збірниках матеріалів конференцій та інших наукових виданнях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел, 7 додатків. Загальний обсяг дисертації – 249 сторінок. Робота містить 33 рисунки і 41 таблицю. Список використаних джерел нараховує 165 позицій.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретико-методичні аспекти дослідження спортивно-оздоровчого туризму регіону**» узагальнено теоретико-методичні аспекти дослідження спортивно-оздоровчого туризму, проаналізовано термінологічну базу, класифікації й типології спортивно-оздоровчого туризму,

узагальнено методи вивчення СОТ регіону, наведено алгоритм конструктивно-географічного дослідження спортивно-оздоровчого туризму Волинської області.

Наукова література містить кілька визначень поняття спортивно-оздоровчого туризму, але деякі з них є доволі суперечливими. Узагальнивши наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, ми робимо висновок, що спортивно-оздоровчий туризм – це фізична активність людини з відновленням фізичного та психічного здоров'я в природному середовищі, визначною рисою якого є пересування по місцевості з подоланням природних перешкод, із зануренням в історію й культуру території подорожі. До головних функцій СОТ належать рекреаційна, пізнавальна, розвивальна, розважальна та виховна, які є нероздільними й мають виконуватись одночасно. А загальним методичним прийомом конструктивно-географічного дослідження туристичного спортивно-оздоровчого впливу на територію є його цільова орієнтованість на розробку засад з оптимізації такої діяльності. Питання про визначення видів СОТ залишається відкритим, а кожен учений виділяє певні види, що на його думку, відповідають визначенню.

Відповідно до наукових підходів щодо класифікації й типології СОТ регіону ми вдосконалили класифікацію спортивно-оздоровчого туризму, в основу якої покладено систематизацію об'єктів за певними характерними ознаками.

Пропонуємо виокремити види СОТ за двома основними критеріями, зокрема за характером місцевості та способом пересування. За характером місцевості виділяємо водний, гірський, спелеологічний, а також урахуємо диференційований вплив навколишнього середовища. За способом пересування відзначаємо дві групи видів – активні та пасивні. До активних відносимо пішохідний, лижний, велосипедний, до пасивних – автомобільний, мотоциклетний, вітрильний, повітряний, кінний і низку інших екзотичних видів.

Нами розроблено алгоритм конструктивно-географічного дослідження СОТ, який передбачає декілька послідовних етапів (рис. 1): виявлення СОТ як єдиного цілого; конструктивно-географічний аналіз чинників формування СОТ; вивчення територіальної організації СОТ; розробку основних напрямів удосконалення територіальної організації СОТ.

У другому розділі **«Природно-ресурсні фактори формування спортивно-оздоровчого туризму Волинської області»** зроблено оцінку природно-ресурсного забезпечення для потреб СОТ, охарактеризовано антропогенні чинники формування СОТ і передумови створення туристичної інфраструктури області, подано аналіз видів й особливостей СОТ у межах Волинської області.

Одними з найважливіших передумов функціонування туристичної галузі будь-якого регіону є природно-географічні. Волинська область займає вигідне географічне положення, має сприятливі умови та ресурси для розвитку спортивно-оздоровчого туризму. Комплексна оцінка рекреаційно-ресурсного потенціалу адміністративних районів, проведена за В. І. Мацолою, коливається в межах сумарного показника від 19–23 балів, де найбільша кількість балів припадає на Ковельський район.

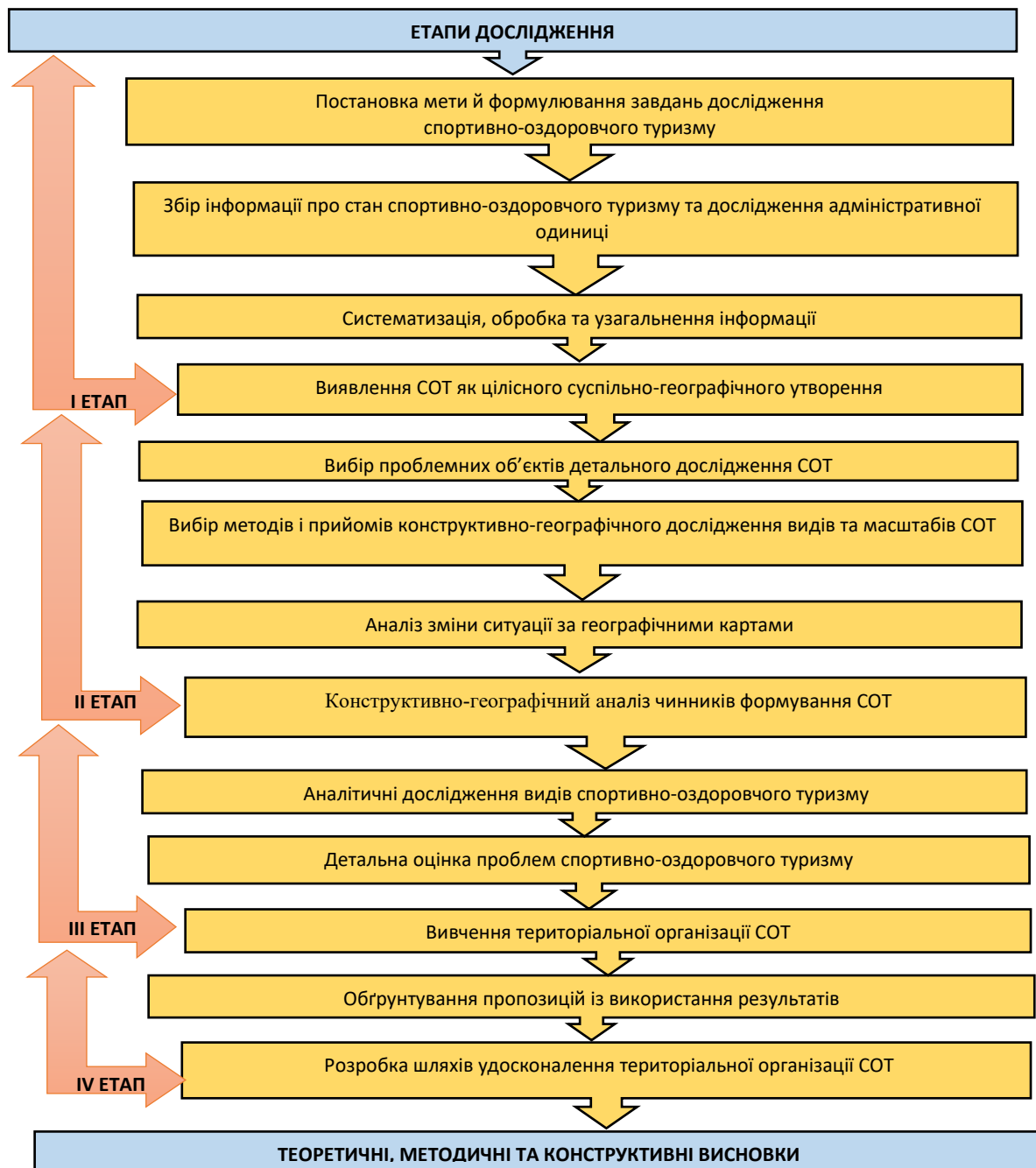

Рис. 1. Алгоритм конструктивно-географічного дослідження СОР обласного рангу (розроблено автором)

Туристична інфраструктура області представлена колективними засобами розміщення (61), закладами громадського харчування, культури та мистецтва, туристичними підприємствами (96), розгалуженою транспортною системою. Активний розвиток туристичної інфраструктури дасть змогу створити нові робочі місця, активізувати інвестиційну діяльність і поліпшити соціально-економічну ситуацію.

Спортивно-оздоровчий туризм розвивається на території області, насамперед у найпопулярніших його видах, як-от: пішохідний, водний, велосипедний, кінний. Сьогодні інтерес до СОР в області помітно зростає, що уможливорює його подальший розвиток. Волинська область має можливість для організації та

проведення пішохідних туристичних походів лише до I категорії складності включно. Але досить поширеними є також неорганізовані пішохідні маршрути.

Наявність достатньої кількості історико-культурних туристичних ресурсів дає можливість для розвитку спортивно-оздоровчого туризму з пізнавальною метою. В області популярні як коротко-, так і довготривалі туристичні маршрути по території національних природних парків.

У третьому розділі **«Конструктивно-географічна оцінка спортивно-оздоровчого туризму Волинської області»** представлено конструктивно-географічну оцінку як основу організації спортивно-оздоровчого туризму, визначено просторову динаміку туристичних потоків краю, описано територіальну структуру спортивно-оздоровчого туризму та її елементи.

Оцінювання туристського спортивно-оздоровчого навантаження на територіальні системи пропонується робити через показники рекреаційної ємності. Під час оцінки рекреаційного навантаження розглядається лише стійкість систем, а в процесі оцінки рекреаційної ємності ландшафтів звертається увага й на ступінь комфорту. Такий показник часто використовують для визначення рекреаційного (туристського) навантаження у вигляді впливу, унаслідок чого відбувається зміна властивостей і функцій ландшафту. Отже, визначено 3 класи ландшафтів за рекреаційною ємністю: перший (умовно придатні) – від 3 до 4; другий (середньопридатні) – від 5 до 6; третій (придатні) – від 7 до 9 (рис. 2).

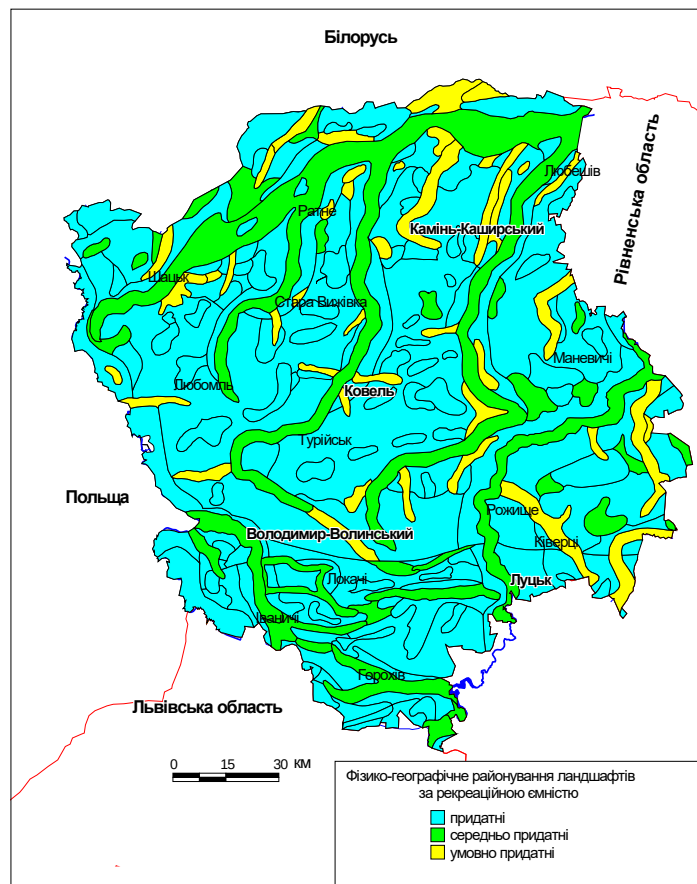

Рис. 2. Рекреаційна ємність ландшафтів Волинської області для потреб спортивно-оздоровчого туризму*

*Розроблено автором

Для розуміння стану розвитку туризму області важливе значення мають стан і тенденції ринку туристичних потоків. Незважаючи на прогресивний розвиток туристичної галузі в регіоні, кількість туристичних потоків впродовж останніх років зменшувалася. Основними причинами цього є загальнодержавні й світові тенденції в економіці, політиці, туризмі та пандемія COVID-19. Туристи почали віддавати перевагу індивідуальним подорожам, не звертаючись до послуг агенцій, оскільки стало можливим бронювання квитків і путівок самостійно через інтернет.

Іще є певна складність у підрахунку кількості туристів, які займаються СОТ, адже значна частка всіх маршрутів та походів припадає на неорганізований аматорський туризм, що не реєструється маршрутно-кваліфікаційними комісіями (МКК). Волинські МКК у період із 2010 по 2020 рр. розглянули 349 заявочних документів на проходження походів СОТ, зокрема з пішохідного туризму – 306, із водного – 19, велотуризму – 23 та лижного туризму – 1 документ.

За період 2010–2020 рр. МКК при Волинській обласній федерації спортивного туризму та Волинському обласному центрі національно-патріотичного виховання, туризму і краєзнавства організували походи 349 туристичних груп СОТ (табл. 1).

Таблиця 1

**Кількість туристичних груп спортивно-оздоровчих походів
за даними МКК Волинської області***

Вид туризму	Рік										
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Пішохідний	28	28	22	58	37	39	39	25	17	9	4
Лижний	–	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–
Водний	–	3	2	2	2	1	1	1	3	2	5
Велосипедний	1	–	2	3	1	5	3	2	2	–	1
Разом	29	31	27	63	40	45	43	28	22	11	10

*Розроблено автором за даними МКК

За останні роки спостерігаємо зменшення кількості учасників походів СОТ. Якщо у 2010 р. у походах взяли участь 268 туристів, то до 2015 р. їх кількість зросла до 597 осіб, а у 2020 р. – знизилася до 111 осіб. На осіб, які взяли участь у пішохідних походах, припадає 90 % зі всієї кількості туристів, на водний – 5,4 %, велосипедний – 4,4 % і лижний 0,2 % (рис. 3).

За складністю маршрутів переважають походи 1–3 ступеня складності. За період 2010–2020 рр., за даними МКК, у Волинській області проведено 284 ступеневих походи із яких 28 – 1-го ступеня складності, 101 – 2-го, 155 – 3-го. Кількість категорійних походів за вказаний період становить 95 одиниць. На I категорію складності припадає 67 походів, на II – 20 та на III – вісім походів.

За загальною кількістю проведених походів переважають пішохідні. Найбільша кількість пішохідних походів припадає на маршрути 3-го ступеня складності. Із категорійних – переважають маршрути I категорії складності (рис. 4).

Рис. 3. Динаміка кількості туристів СОТ Волинської області, 2010–2020 рр.*

*Розроблено автором

Результати проведеного аналізу дали підставу виділити такі райони Волинської області як найбільш перспективні в розвитку різних видів СОТ: Ковельський, Камінь-Каширський, Луцький. Із кожним роком кількість туристів, які займаються видами СОТ, зростає. За період 2015 р. в області зафіксовано таких 1519 осіб. Найпопулярнішим серед туристів є пішохідний туризм (49 % туристів із загальної кількості СОТ). На водний туризм припадає 28 % відпочивальників. Найбільша кількість туристів цього виду туризму спрямована на річки Прип'ять і Стохід, зокрема у НПП «Прип'ять-Стохід», а також на річки Турія та Стир. Третю позицію займає велосипедний туризм – 23 %. Досить популярні веломандрівки у вихідні дні на короткі відстані в околицях міста Луцька та по території Шацького НПП.

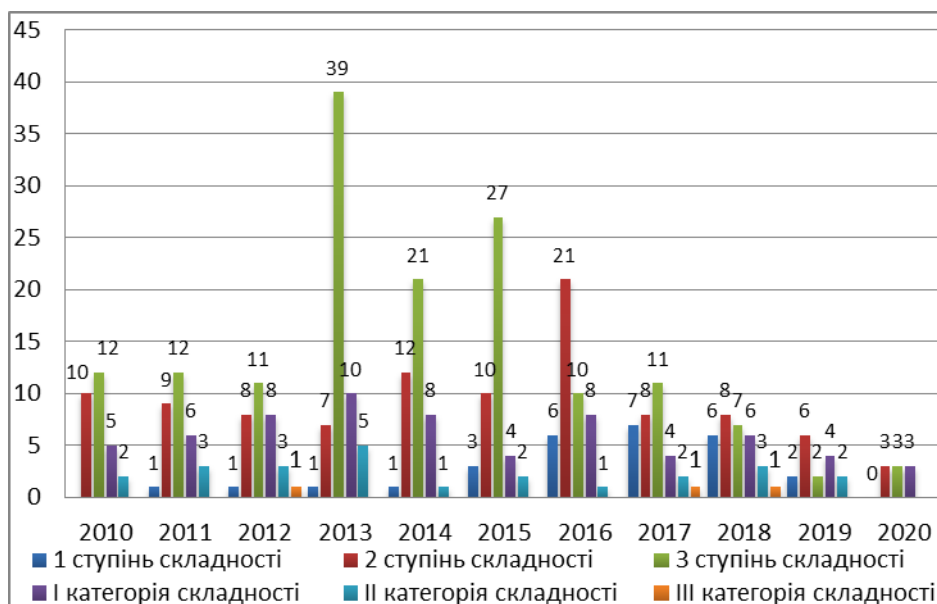

Рис. 4. Динаміка кількості пішохідних походів за складністю, 2010–2020 рр.*

*Розроблено автором

За віковою структурою СОТ переважають туристи віком 25–37 років, на яких припадає 48 % осіб. Молодь 16–25 років становить 27 %. Туристи віком 37–50 років і до 16 років – відповідно 15 та 8 %. Переважають діти шкільного віку,

студенти, працівники інформаційних технологій і менеджери вищої ланки. Мережа туристських маршрутів Волинської області з активним способом пересування розміщена нерівномірно. На основі пропонованих ступеневих, категорійних і маркованих туристичних шляхів проведено аналіз їх диференціації за адміністративними районами, а саме за частотою перетинання туристичними маршрутами населених пунктів із наявними історико-культурними й сакральними пам'ятками та природними об'єктами (рис. 5).

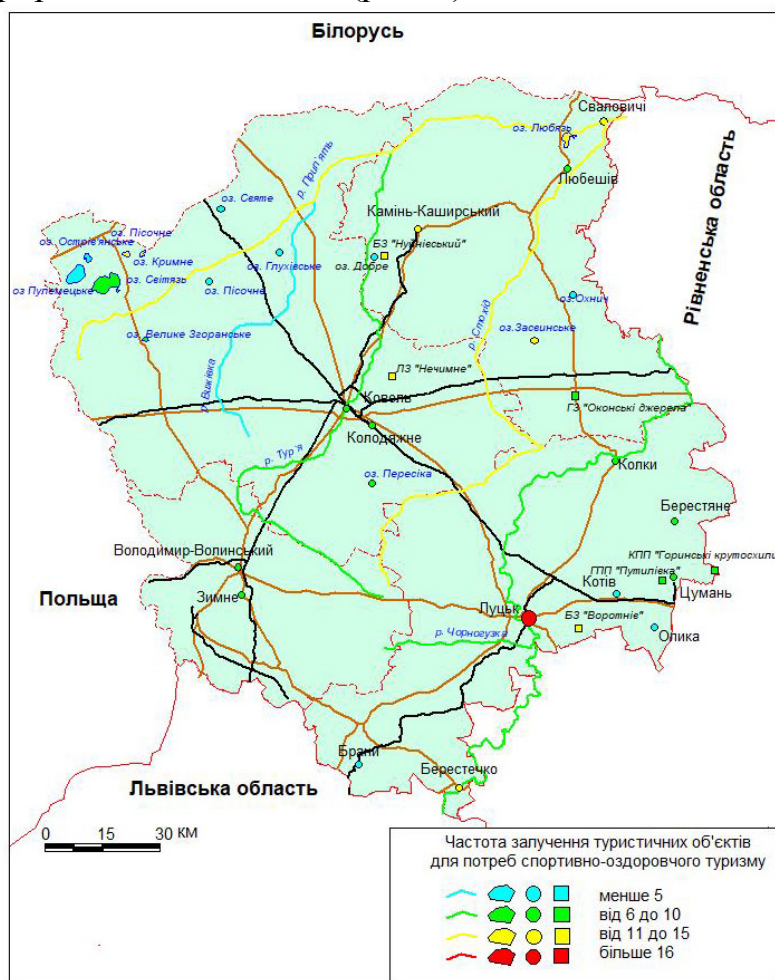

Рис. 5. Частота залучення туристичних об'єктів для потреб СOT*

*Розроблено автором

Найбільша протяжність маршрутів СOT припадає на Ковельський, Камінь-Каширський і Луцький райони. Нижчі показники має Володимир-Волинський район (рис. 6).

Марковані туристичні шляхи пролягають територією трьох адміністративних районів, а саме: Камінь-Каширським – 2 (водні), Ковельським – 4, Луцьким – 1 (велосипедні, пішохідні). Протяжність восьми туристичних маршрутів, ознакованих відповідно до ДСТУ 7450: 2013, становить 124,35 км. Серед них найбільшу протяжність мають велосипедні маршрути з показником 50,45 км.

Ураховуючи рівень розвитку СOT, схожість проблем перспективного розвитку окремих дестинацій із наявністю природних умов, розвиненістю інфраструктури, рекреаційних ресурсів та видів ландшафтів, а також

розробленими туристичними маршрутами й кількістю проведених ступеневих і категорійних походів, керуючись принципом єдності туристсько-рекреаційного та фізико-географічного районування з адміністративно-територіальним поділом, ми пропонуємо виокремити на території Волинської області такі спортивно-оздоровчі райони, як Північно-Східний, Центральний і Південно-Західний (рис. 7). Особливістю територіальної структури спортивно-оздоровчого туризму регіону є нерівномірність розміщення її елементів.

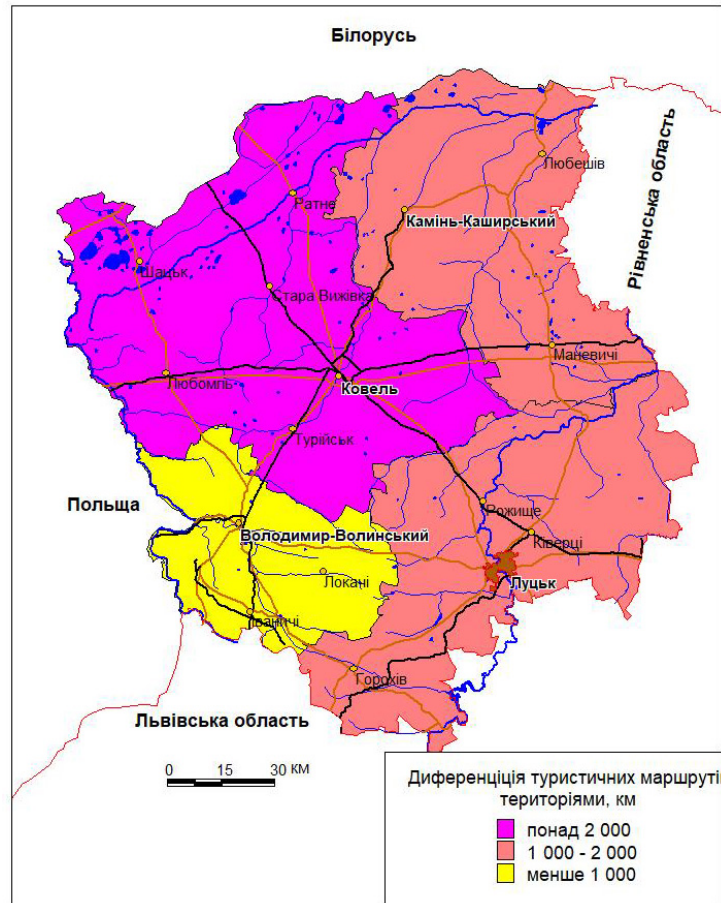

Рис. 6. Протяжність туристичних маршрутів адміністративними районами*

*Розроблено автором

Північно-Східний район є перспективним для розвитку водних видів туризму. Центральний район має пішохідно-велосипедний і водний туризм, а Південно-Західний спеціалізується на пішохідно-велосипедному напрямі.

Четвертий розділ «**Проблеми та оптимізація розвитку спортивно-оздоровчого туризму Волинської області**» стосується розробки проблемних складових частин оптимізації розвитку спортивно-оздоровчого туризму регіону й пропонованих шляхів розвитку СОР Волинської області. Проведений SWOT-аналіз СОР дав підставу виявити його слабкі та сильні сторони, можливості й загрози подальшого розвитку. Сильними сторонами є унікальні та специфічні ландшафти для туристичних походів, наявність рекреаційного потенціалу, природних умов і ресурсів, туристичної інфраструктури, еколого-рекреаційних аспектів. Слабкими – низький рівень популяризації рекреаційно-туристичних ресурсів області, сезонність туристського попиту, невідповідність пропонованого

туристичного продукту міжнародним стандартам, недостатня транспортна доступність об'єктів рекреаційного потенціалу, наявність радіаційно забруднених територій, низький рівень лісовідновлювальних, озеро- та річкоочисних робіт. СОТ має позитивні можливості для розвитку: досить низький рівень освоєння рекреаційного потенціалу (північні території області), що дає значні пріоритети для асортименту пропонованого туристичного продукту, активізація транскордонного співробітництва й перспективи виходу на міжнародний туристичний ринок, поява нових, перспективних та унікальних маршрутів, а також упорядкування наявних, упровадження інклюзивних маршрутів.

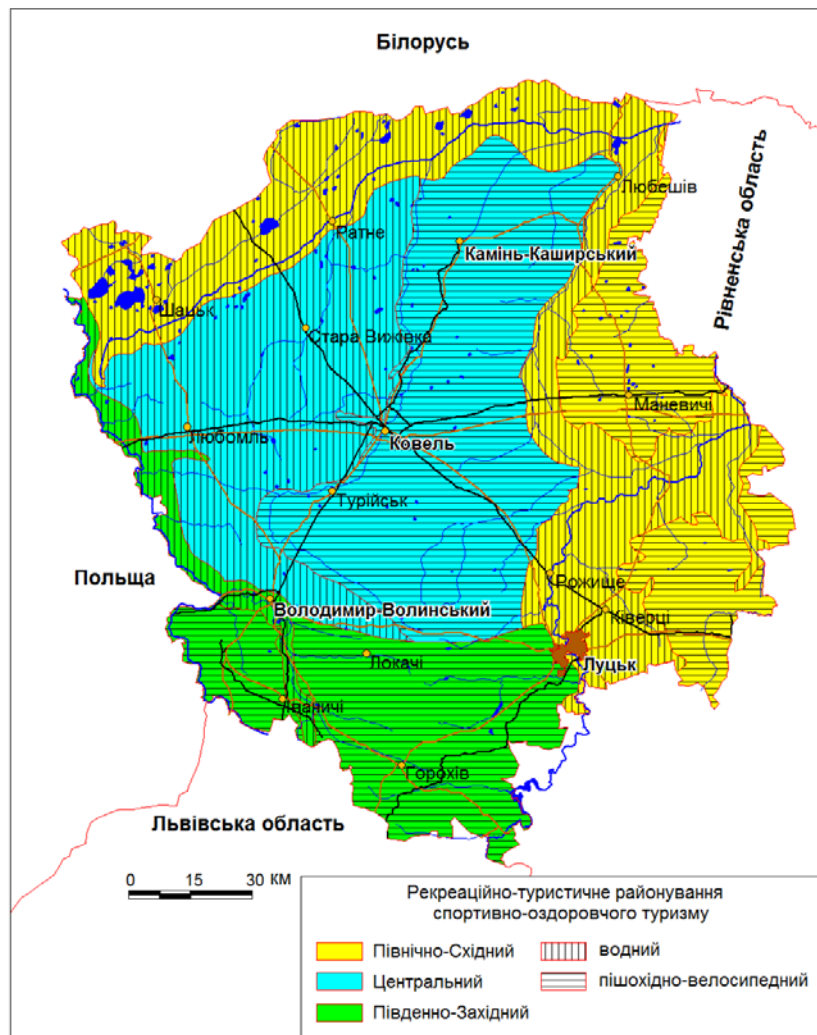

Рис. 7. Рекреаційно-туристичне районування спортивно-оздоровчого туризму*

*Розроблено автором

До оптимізаційних заходів із розвитку СОТ відносимо залучення інвестицій у розвиток туристичної інфраструктури, будівництво нових закладів відпочинку й тимчасового розміщення, зокрема кемпінгів та наметових містечок; створення внутрішніх і транскордонних маршрутів, що дасть змогу залучити потік іноземних туристів; знакування об'єктів туристичного показу, пам'яток історико-культурної спадщини, закладів туристичної інфраструктури; установлення інформаційних таблиць із короткими довідками про об'єкт та QR-кодами;

створення мережі туристично-інформаційних центрів (пунктів) на територіях НПП; збільшення мережі туристських маршрутів у НПП; маркування маршрутів із різних видів туризму; забезпечення трансляції промороликів про туристично-рекреаційні маршрути СОР у ЗМІ; друк і розміщення на умовах взаємообміну з регіонами України соціальної реклами (реклами туристичних можливостей) для білбордів.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дає підставу зробити такі висновки.

1. Спортивно-оздоровчий туризм – це фізична активність людини з відновленням фізичного та психічного здоров'я в природному середовищі, визначною рисою якого є пересування місцевістю з подоланням природних перешкод, із зануренням в історію, культуру території подорожі. Він чітко залежить від природних і суспільних особливостей області. Його диференційованість зумовлена наявністю ландшафтного різноманіття території області.

2. Класифікація й типологія СОР регіону є основою його просторової диференціації, до якої введено систематизацію об'єктів за певними характерними ознаками. Види спортивно-оздоровчого туризму поділяємо за двома основними критеріями, а саме за характером місцевості та способом пересування. За характером місцевості виокремлюють водний, гірський, спелеологічний види. За способом пересування – дві групи видів – активні та пасивні. До активних належать пішохідний, лижний, велосипедний, до пасивних – автомобільний, мотоциклетний вітрильний, повітряний, кінний і низка інших екзотичних видів.

3. Серед загальнонаукових методів спортивно-оздоровчого туризму виокремлюють історичний, порівняння, аналіз, синтез, спостереження, статистичний, метод класифікації та типізації, районування, конструктивно-географічний, літературний, описовий, структурний аналіз. Для розробки маршрутів спортивно-оздоровчих походів застосовують метод польових експедиційних досліджень, який спирається на системний підхід. При цьому дослідження спортивно-оздоровчого туризму включає вивчення різноманітних об'єктів – від природних до інфраструктурних.

4. Передумови розвитку спортивно-оздоровчого туризму регіону і їх комплексна конструктивно-географічна оцінка є одними з найважливіших передумов функціонування туристичної галузі будь-якого регіону. Волинська область має вигідне географічне положення, сприятливі умови та ресурси для розвитку спортивно-оздоровчого туризму. Коефіцієнт рекреаційної цінності районів для потреб спортивно-оздоровчого туризму коливається від 1,7 до 2,2, а саме: Камінь-Каширський – 1,7, Ковельський – 2,0, Луцький – 2,2, Володимир-Волинський – 2,2. Комплексна оцінка рекреаційного потенціалу адміністративних районів області – від 19 до 23 балів. Найменшу сумарну кількість балів має Камінь-Каширський район (19), а найбільшу – Ковельський (23).

5. Для розуміння стану розвитку туризму області важливе значення мають стан і тенденції ринку туристських потоків. Незважаючи на прогресивний

розвиток туристичної галузі в регіоні, кількість туристських потоків упродовж останніх років відображала зменшення кількості туристів, які стали надавати перевагу самостійним подорожам, не звертаючись до послуг туристичних організацій, оскільки зросли можливості бронювання транспортних квитків і туристських путівок самостійно в мережі Інтернет.

Спортивно-оздоровчий туризм Волинської області розвивається, передусім, у найпопулярніших його видах, таких як пішохідний, водний, велосипедний, а також кінний. Область має можливість для організації та проведення пішохідних туристичних походів лише до I категорії складності включно. Перешкодами для еволюції пішохідного туризму є поганий стан доріг, відсутність детального картографічного матеріалу про складені маршрути й спеціально відведену інфраструктуру. Для водного туризму наявні всі необхідні умови для розвитку в області. Річки мають легкий рівень складності. Розроблено декілька одноденних кінних туристських маршрутів. Територія Волинської області практично повністю придатна для велосипедного туризму. Найбільш популярними районами поширення велосипедного туризму є природоохоронні території. Кращий час для проведення походів за маршрутами – травень–вересень.

Визначено туристсько-рекреаційну ємність територіальних систем у межах Волинської області, в основу розрахунку її туристичного спортивно-оздоровчого використання покладено різноманіття ландшафтних комплексів. Отже, визначено три класи ландшафтів за рекреаційною ємністю: перший (умовно придатні) – від 3 до 4; другий (середньопридатні) – 5–6; третій (придатні) – 7–9.

За період 2010–2020 рр. маршрутно-кваліфікаційні комісії при Волинській обласній федерації спортивного туризму та Волинському обласному центрі національно-патріотичного виховання, туризму і краєзнавства організували походи 349 туристичних груп спортивно-оздоровчого туризму. Якщо у 2010 р. в походах узяли участь 268 туристів, то до 2015 р. їх кількість зросла до 597 осіб, а у 2020 р. знизилася до 111 осіб. За складністю маршрутів переважають походи 1–3 ступенів складності. За період 2010–2020 рр., за даними МКК, у Волинській області проведено 284 ступеневих походи, із яких 28 – 1-го ступеня складності, 101 – 2-го, 155 – 3-го. Кількість категорійних походів за вказаний період становить 95 одиниць. На I категорію складності припадає 67 походів, на II – 20 та на III – 8.

Згідно зі спортивно-оздоровчим районуванням, за оцінкою привабливості території Волинської області, найбільш привабливими районами для подальшого розвитку спортивно-оздоровчого туризму є Ковельський, Камінь-Каширський і Луцький райони. Складено карту диференціації туристських маршрутів територією адміністративних районів.

Розроблено спортивно-оздоровче районування Волинської області та виокремлено такі райони: Північно-Східний, Центральний і Південно-Західний. Північно-Східний район перспективний для розвитку водних видів туризму. Центральний район одночасно спеціалізується на пішохідно-велосипедному й водному туризмі, а Південно-Західний – на пішохідно-велосипедному. Завдяки різноманітності ландшафтів, розгалуженій туристичній інфраструктурі, наявним

сприятливим природним умовам і ресурсам, територія Волинської області має всі можливості для подальшого розвитку пішохідного, велосипедного та водного видів туризму.

6. Оптимізаційні заходи з експлуатації території Волинської області спортивно-оздоровчою діяльністю потрібно проводити з використанням ландшафтної диференційованості території. Вони варіюють від повної заборони на таку експлуатацію (тобто перебування в межах територій туристичних груп) до збільшення інтенсивності спортивно-туристичного використання. Індивідуальність у підходах до пропонованої спортивно-оздоровчої діяльності забезпечить максимальну врахованість природних умов і наявних природно-антропогенних ситуацій.

Проведений SWOT-аналіз спортивно-оздоровчого туризму дав підставу виявити слабкі та сильні сторони, можливості й загрози подальшого розвитку. Сильними сторонами є унікальні та специфічні ландшафти для туристичних походів, наявність рекреаційного потенціалу, природних умов і ресурсів, туристичної інфраструктури, еколого-рекреаційних аспектів.

При цьому до головних проблем розвитку спортивно-оздоровчого туризму у Волинській області відносять відсутність чіткого врахування природної диференційованості території на ландшафтні утворення; відсутність державного фінансування заходів, спрямованих на популяризацію СОР в області на внутрішньому та міжнародному ринках туристичних послуг; відсутність позначення маршрутів проїзду до туристичних об'єктів і місць туристських відвідувань у містах та селищах; незадовільний стан під'їзних шляхів до об'єктів; сезонність туристського попиту; неналежний стан туристичної інфраструктури; відсутність необхідної велосипедної інфраструктури, велопарковок і велодоріжок; відсутність наявності загальної інформації про туристські маршрути територією Волинської області та їх картосхем. Розроблена низка заходів із конструктивно-географічної оптимізації території Волинської області на основі статистичних, конструктивно-екологічних і розрахункових показників стану туристичної спортивно-оздоровчої діяльності сприятиме розвитку спортивно-оздоровчого туризму й, отже, покращенню загального стану туристичної галузі.

До похідних оптимізаційних заходів із розвитку спортивно-оздоровчих видів туризму належать залучення інвестицій у розвиток туристичної інфраструктури та будівництво нових закладів відпочинку й тимчасового розміщення; можливість створення внутрішніх та транскордонних маршрутів, що дасть змогу залучити потік іноземних туристів; знакування туристських об'єктів, пам'яток історико-культурної спадщини, закладів туристичної інфраструктури; установлення інформаційних таблиць із короткими довідками про об'єкт та QR-кодами; створення мережі туристично-інформаційних центрів (пунктів) на територіях національних парків; збільшення мережі туристичних маршрутів у НПП, інших об'єктах природно-заповідного фонду; забезпечення трансляції промороликів про туристично-рекреаційні маршрути спортивно-оздоровчого туризму області на телебаченні та через соціальні мережі, друк і розміщення на умовах взаємообміну з регіонами України соціальної реклами для білбордів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті, надруковані у виданнях, які затверджені як фахові в галузі географії

1. Єрко А. В. Роль маршрутно-кваліфікаційних комісій у розвитку спортивно-оздоровчого туризму Волинської області. *Науковий вісник Волинського національного університету. Серія: Географічні науки.* № 8. 2009. С. 151–154.
2. Єрко А. В. Стан та перспективи розвитку дитячо-юнацького туризму у Волинській області. *Науковий вісник Волинського національного університету. Серія: Географічні науки.* № 3. 2010. С. 177–180.
3. Єрко А. В. Стан та перспективи розвитку спортивно-оздоровчого туризму на території Шацького національного природного парку. *Науковий вісник Волинського національного університету. Серія: Географічні науки.* № 17. 2010. С. 157–160.
4. Єрко І. В., Єрко А. В. Сучасний стан та перспективи розвитку туристичної інфраструктури Волинської області. *Географія та туризм: наук. зб. Київ : КНУ, 2012. Вип. 21. С. 80–89 (Особистий внесок здобувача – систематизовано дані щодо діяльності елементів туристичної інфраструктури).*
5. Єрко А. В. Поняття спортивно-оздоровчого туризму та його характерні риси. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету. Серія: Географічні науки.* № 6. 2013. С. 184–187.
6. Єрко А. В., Каліновський Д. І. Динаміка та перспективи розвитку спортивно-оздоровчого туризму у Волинській області. *Природа Західного Полісся та прилеглих територій: зб. наук. праць / за ред. Ф. В. Зузука. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2016. № 13. С. 99–105 (Особистий внесок здобувача – проаналізовано туристичні потоки для потреб СОТ).*
7. Єрко А. В., Савич К. В. Сучасний стан розвитку туристичної інфраструктури Волинської області. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія. Тернопіль : СМП «Тайп». № 1 (Вип. 40). 2016. С. 163–170. (Особистий внесок здобувача – систематизовано структурні елементи туристичної інфраструктури).*
8. Єрко А. В. Особливості розвитку самодіяльного спортивно-оздоровчого туризму Волинської області. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету. Серія: Географічні науки.* № 15. 2016. С. 111–117.

Статті в міжнародних періодичних фахових виданнях:

9. Єрко І. В. Чир Н. В., Єрко А. В. Теоретико-методологічні основи дослідження активного туризму. *Rozwój nowoczesnej edukacji s nauki – stan, problem, perspektywę: monografia.* Konin; Użhorod; Kijów : Poswit, 2019. S. 65–75 (Особистий внесок здобувача – визначено теоретико-методичні основи активного туризму).
10. Ierko Andrii. Problems and prospects of the organization of inclusive tourism (on the example of Lutsk city). *Social and Human Sciences. Polish-Ukrainian scientific journal.* № 01 (25). 2020. URL: https://sp-sciences.io.ua/s2734530/ierko_andrii_

2020_.problems_and_prospects_of_the_organization_of_inclusive_tourism_on_the_example_of_lutsk_city_.social_and_human_sciences._polish-ukrainian_scientific_journal_01_25_

11. Єрко А. В., Мельничук М. М., Єрко І. В. Найвища точка Волинської області, як об'єкт спортивно-оздоровчого туризму. *East European Scientific Journal*. № (65). 2021. Part 2. Р. 35–40 (*Особистий внесок здобувача – обґрунтовано розміщення найвищої точки Волинської області як об'єкта СОТ*).

Статті, опубліковані в збірниках матеріалів наукових конференцій:

12. Єрко А. В. Стан та перспективи розвитку зеленого туризму Волинської області. *Європейські інтеграційні процеси і транскордонне співробітництво*: тези доп. IV міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів і молодих науковців (м. Луцьк, 17–18 травня 2007 р.) / за ред. В. Й. Лажніка, С. В. Федонюка. Луцьк : РВВ «Вежа», 2007. С. 488–490.

13. Єрко А. В. Спортивно-оздоровчий туризм Волинської області. *Волинь очима молодих науковців: минуле, сучасне, майбутнє*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. аспірантів і студентів (м. Луцьк, 16–17 квітня 2008 р.): у 2 т. Луцьк : РВВ «Вежа», 2008. Т. 1. С. 122–123.

14. Єрко А. В. Розвиток спортивно-оздоровчого туризму у Волинській області. *Проблеми розвитку прикордонних територій та їх участі в інтеграційних процесах*: матеріали V наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 16–17 жовтня 2008 р.) / за ред. В. Й. Лажніка, С. В. Федонюка. Луцьк : РВВ «Вежа», 2008. С. 373–375.

15. Єрко А. В. Система оздоровлення дітей та молоді у Волинській області. *Волинь очима молодих науковців: минуле, сучасне, майбутнє*: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. аспірантів і студентів (м. Луцьк, 13–14 травня 2009 р.): у 3 т. Луцьк : РВВ «Вежа», 2009. Т. 2. С. 64–65.

16. Єрко І. В., Єрко А. В. Сучасний стан розвитку дитячого оздоровлення та відпочинку на території Волинської області. *Перспективи розвитку туризму в Україні та світі*: матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. (Луцьк-Світязь, 21–23 травня 2015 р.). Луцьк : РВВ Луцького НТУ, 2015. С. 21–24 (*Особистий внесок здобувача – проаналізовано дитяче оздоровлення та відпочинок*).

17. Єрко І. В. Єрко А. В. Туристичний клуб «Меридіан» як чинник розвитку масового туризму у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки. *Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку туризму в регіонах України*: II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Львів, 18–19 травня 2017 р.). Львів : ЛДУФК, 2017. С. 29–31 (*Особистий внесок здобувача – проаналізовано статуту клубу*).

18. Єрко І. В., Дем'янчук О. Г., Єрко А. В. Самодіяльний туризм як активний спосіб відпочинку. *Фізична активність і якість життя людини: зб. тез доп. IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.* (м. Луцьк, 10 червня 2020 р.) / уклад.: А. В. Цьось, С. Я. Індика. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2020. С. 46 (*Особистий внесок здобувача – проаналізовано поняття активного відпочинку*).

19. Єрко А. В. Характеристика спеціалізованих закладів торгівлі для потреб спортивно-оздоровчого туризму Волинської області. *Актуальні проблеми*

розвитку природничих та гуманітарних наук: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 15 грудня 2016 р.) / відп. ред. Н. В. Коленда. Луцьк, 2016. С. 355–356.

20. Єрко А. В. Характеристика пунктів прокату туристичного спорядження для потреб спортивно-оздоровчого туризму. *Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., присвяченої 35-річчю створення каф. екон. та соц. географії у Східноєвроп. нац. ун-ті ім. Лесі Українки* (м. Луцьк, 6–7 квітня 2017 р.) / за ред. Ю. М. Барського, С. О. Пугача. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2017. С. 61–62.

21. Єрко А. В. Діяльність самодіяльних туристських організацій Волинської області. *Актуальні проблеми розвитку природничих та гуманітарних наук: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 25 жовтня 2017 р.)* / відп. ред. Н. В. Коленда. Луцьк, 2017. С. 226–228.

22. Єрко І. В., Чир Н. В., Єрко А. В. Методика розробки туристичних маршрутів з активним способом пересування. *Rozwój nowoczesnej edukacji i nauki stan, problemy, perspektywy*. Т. VII: Tożsamość i wolność edukacji i nauce / red.: J. Grzesiak, I. Zymomrya, W. Ilnytskyj. Konin; Użhorod; Bielsko-Biała; Kijów : Poswit, 2019. S. 186–187 (*Особистий внесок здобувача – проаналізовано методи туристичних маршрутів*).

23. Єрко А. В. Методика розробки туристичних маршрутів з активним способом пересування. *Освітні горизонти: інформаційно-методичний вісник / упорядник С. В. Куляк*. Луцьк, 2020. С. 641–643.

24. Демянчук О. Г., Єрко І. В., Войтович І. М., Єрко А. В., Войтович В. М. Методи та засоби підготовки в спортивному туризмі. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк, 2019. №3(47). С. 47 (*Особистий внесок здобувача – проаналізовано методи підготовки в спортивному туризмі*).

25. Єрко А. В., Єрко І. В., Качаровський Р. Є., Мельник Н. В. Туристично-рекреаційна привабливість Сереховичівської сільської ОТГ Волинської області. *Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції: зб. наук. праць*. Переяслав, 2020. Вип. 66. С. 13–15 (*Особистий внесок здобувача – систематизовано статистичні дані дослідження*).

АНОТАЦІЯ

Єрко А. В. Конструктивно-географічні засади організації спортивно-оздоровчого туризму Волинської області. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата географічних наук за спеціальністю 11.00.11 – конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів. – Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, 2021.

У дисертації вдосконалено та доповнено теоретико-методологічні засади конструктивно-географічного дослідження спортивно-оздоровчого туризму, розроблено Стратегію розвитку спортивно-оздоровчого туризму у Волинській області. Проаналізовано чинники, що впливають на спортивно-оздоровчий туризм, проведено оцінку рекреаційного потенціалу передумов функціонування спортивно-оздоровчого туризму у Волинській області. Зроблено аналіз сприятливості району для розвитку спортивного туризму: найбільш привабливі, привабливі, найменш привабливі. Складено картосхеми та побудовано гістограми диференціації туристичних маршрутів територією адміністративних районів. Проведено районування територіальної рекреаційної системи спортивно-оздоровчого туризму Волинської області. Запропоновано заходи щодо оптимізації розвитку спортивно-оздоровчого туризму Волинської області. Визначено проблеми функціонування й перспективи розвитку спортивно-оздоровчих видів туризму Волинської області.

Ключові слова: спортивно-оздоровчий туризм, рекреаційний потенціал, туристський маршрут, похід, маршрутно-кваліфікаційна комісія, заходи щодо оптимізації розвитку спортивно-оздоровчого туризму.

АННОТАЦИЯ

Ерко А. В. Конструктивно-географические основы организации спортивно-оздоровительного туризма Вольнской области. – Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата географических наук по специальности 11.00.11 – конструктивная география и рациональное использование природных ресурсов. – Вольнский национальный университет имени Леси Украинки, Луцк, 2021.

В диссертации совершенствуются и дополняются теоретико-методологические основы конструктивно-географического исследования спортивно-оздоровительного туризма. Разработана Стратегия развития спортивно-оздоровительного туризма в Вольнской области. Анализируются факторы, влияющие на спортивно-оздоровительный туризм, проводится оценка рекреационного потенциала предпосылок функционирования спортивно-оздоровительного туризма в Вольнской области. Анализируется благоприятность района для развития спортивного туризма: наиболее привлекательный, привлекательный, наименее привлекательный. Составлены картосхемы и построены гистограммы дифференциации туристических маршрутов по территории административных районов. Проводится районирование территориальной рекреационной системы спортивно-оздоровительного туризма Вольнской области. Предлагаются меры оптимизации развития спортивно-оздоровительного туризма области. Определяются проблемы функционирования и перспективы развития спортивных видов туризма Вольнской области.

Ключевые слова: спортивно-оздоровительный туризм, рекреационный потенциал, туристический маршрут, поход, маршрутно-квалификационная комиссия, меры оптимизации развития спортивно-оздоровительного туризма.

ABSTRACT

Yerko A. V. Constructive-Geographical Research of Sports and Health Tourism of Volyn Region. Qualifying Scientific Work on the Rights of the Manuscript.

Dissertation for the degree of the candidate of geographical sciences in specialty 11.00.11 Constructive geography and rational use of natural resources. – Volyn Ukrainian National University named after Lesia Ukrainka, Lutsk, 2021.

The dissertation is devoted to the topical topic of constructive-geographical research of sports and health tourism of Volyn region. The theoretical and methodological aspects of the functioning of sports and health tourism in the region are revealed, the essence of sports and health tourism as an object of study of geographical science is highlighted, scientific approaches to determining the features of its classification and typology are analyzed. The division of types of sports and health tourism according to two main criteria is proposed: the nature of the area and the way of movement. Systematization of methods of research of sports and health tourism of the region is carried out. The factors influencing the development of sports and health tourism in the region – resource and tourist potential and its important component – recreational and tourist resources are studied. The main features of the network of tourist infrastructure of Volyn region are revealed. The analysis of favorableness of area for development of sports tourism is made: the most attractive, attractive, the least attractive. Maps and histograms of differentiation of tourist routes by the territory of administrative districts are made. Problems of functioning and prospects of development of sports and health-improving types of tourism of the Volyn region are defined.

It is established that optimization measures for the operation of the territory of the Volyn region by sports and recreation activities should be carried out using landscape differentiation. The proposed optimization measures range from a complete ban on such operation, ie stay within the territories of tourist groups, to increase the intensity of sports and tourism use. Individuality in the approaches to the proposed sports and recreation activities will ensure maximum consideration of the peculiarities of natural conditions and existing natural and anthropogenic situations.

Key words: sports and health tourism, recreational potential, tourist route, hike, route qualification commission, measures to optimize the development of sports and health tourism.

Підписано до друку 19.03.2021. Формат 60×84 1/16
Ум. друк. арк. 0,9. Замовлення № 48. Тираж 100.
Папір офсетний Гарнітура Times. Друк офсетний.

Друк ПП Іванюк В. П.
43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 65.
Свідоцтво Держкомінформу України
ВЛн № 31 від 04.02.2004 р.